

Anna Liisan tulkintoja

1. Jokainen ryhmä ottaa yhden klipin Elävästä arkistosta (linkki alla), tulkitsee sitä ja arvioi, vastaako se näkemystä Canthin näytelmästä. Mitä lisätulkintoja se tuo siihen?

Elävä arkisto, elokuva 1988

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2008/05/09/minna-canthin-anna-liisa>

2. a) Valitse oheisista Anna Liisa -näytelmän näyttämökuvista yksi ja kirjoita siihen kuvateksti, jonka pituus on 50–100 sanaa.

b) Etsi pari, joka on tehnyt kuvatekstin samasta kuvasta. Vertailkaa tekstejanne.

Tampereen Teatteri 1935

Helsingin työväen teatteri 1948

Kotkan kaupunginteatteri 1989

Jyväskylän huoneteatteri 2016

Kuvia Teatteri Avoimien Ovien Anna Liisa -näytelmästä vuodelta 2016
löytyy osoitteesta: <http://www.avoimetovet.fi/>

3. Ohessa on eri alojen ammattilaisten näkemyksiä siitä, miksi Anna Liisa on edelleen ajankohdainen näytelmä.

a) Valitse niistä ainakin kaksi ja kirjoita oma näkemyksesi aiheesta. Käytä esseessäsi sitaatteja Canthin näytelmästä.

b) Poimi Riikka Rossin tekstistä ne teemat, joita Canthin näytelmä käsittelee. Valitse ainakin yksi teema, josta laadit lyhyen tekstin.

» Anna Liisa on avoin erilaisille tulkintamahdollisuuksille ja se on saanut esityshistoriansa aikana eri tavoin painottuneita tulkintoja. Canthin esitetyimmän näytelmän teemat ovat klassisia ja inhimillisiä, rakkaus, kuolema, tunteet, yhteisön jännitteet ja yksilön sisäiset ristiriidat. Uusimmissa tulkinnoissa on keskitytty Anna Liisaan yksilönä, hänen ristiriitaisiin tunteisiinsa ja kokemuksiinsa. Anna Liisa kasvaa näytelmässä tytöstä nuoreksi naiseksi, joka ympäristön odotuksista ja paineista huolimatta on tosi itselleen, tunteilleen ja teoilleen sekä kantaa vastuun tekojensa seurauksista. On pysäyttävää ajatella, että Canth kirjoitti näytelmän yli 120 vuotta sitten.

Hanna Korsberg
Teatteritieteen professori

» Minna Canthin Anna Liisa tarkastelee ikiaikaisia inhimillisiä kysymyksiä. Se on näytelmä ihmisen heikkouksista ja moraalista, tutkielma myötätunnosta, syyllisyydestä ja niiden puutteesta. Anna Liisa on tehnyt virheen ryhtyessään suhteeseen epäluotettavan, tunteettoman Mikon kanssa ja maksanut siitä kalliisti lapsensa hengellä. Näytelmä pohtii, kuinka erheytyneet, langennut ihminen voi nousta ja sovittaa tekonsa ja kuinka elämä jatkuu. Ennen kaikkea Anna Liisan haasteena on, kuinka itselleen voi antaa anteeksi omat virheensä ja saada rauhan oman sisimpänsä kanssa. Tällaiset sisäiset kamppailut eivät ole historiallisia, vaan ajattomia, myös nykyihmistä painavia taakkoja ja siksi Anna Liisa puhuttelee edelleen.

Minna Maijala
Kirjallisuudentutkija

» Minna Canthin 1800-luvun lopulla kirjoitettu Anna Liisa sisältää tavattomasti teemoja, joita tapaan työssäni rikosseuraamusasiakkaiden kanssa. Pidän arvokkaana, että Anna Liisan tarina valottaa rikoksentekijän henkistä prosessia, jota harva tulee ajatelleeksi. Toisaalta näytelmä antaa näkökulmaa siihen, miksi toimivassa yhteiskunnassa on tärkeää olla rangaistusjärjestelmä rikosten sovittamista varten. Kaikkein merkittävämpänä pidän Canthin kykyä kuvata naista rikoksentekijänä ja siihen liittyviä yhteiskunnassa vallitsevia arvoja ja asenteita. Kun nainen rikkoo lakia, syyllistyy rikokseen, hän rikkoo aina paljon muutakin ja maksaa hinnan siitä.

Kaisa Tammi-Moilanen, johtaja
Vanajan vankila
Hämeen yhdyskuntaseuraamustoimisto

” Kohtelevatko vanhemmat lapsiaan tasapuolisesti? Entä jos ei saa julkisesti rakastaa häntä, joka ei kelpaisi perheelle? Mitä katkeruus teettää? Miten syvästi elämänilo sammuu, kun ei ole ketään, jolle puhuisi pelkonsa ja pahimman häpeänsä? Miten vähän vanhemmat tosiasiaissa lapsiaan tuntevat, sieltä sisimmistä syövereistä, vaikka vuosikymmenet asutaan saman katon alla? Kannattiko rehellisyys, oliko hinta siitä kohtuullinen vai liian kova? Kaikille kirjan henkilöille minun teki lopulta mieli ojentaa käteni ja kirje, jossa olisi hyväksyntää, armoa, yhteisen ymmärryksen tuoreita silmuja. Anna-Liisan kertomus huutaa viestiään: ei suljeta ketään nuorta pelkojen panssareiden eikä häpeän häkkien sisään.

Irja Askola
Helsingin piispa

” Anna Liisan tematiikka ei ole sidottu aikaansa, vaan on yleismaailmallinen ja -aikainen. Tänäkin päivänä nuori nainen tai mies voi syyllistyä johonkin niin hirveään, ettei voi kertoa siitä kenelläkään. Kun on päästy peittelyn kierteeseen, ei sitä voi katkaista ennen kuin jotain ratkaisevaa tapahtuu.

Totuus ja valhe, syyllisyys, häpeä, pelko, pakeneminen ja jatkuva ahdistuksessa eläminen on kuluttavaa ja estää elämästä täydesti. Kun Anna Liisan rikos tulee ilmi, on hän valmis ottamaan vastuun omasta elämästään kenestäkään muusta riippumatta. Hän on vapaampi kuin kukaan muu näytelmän henkilöistä eikä lähde muiden lailla enää salailun kiemuroihin. Anna Liisa puhdistaa pöydän vahvana.

Minna Canth on ihmiskuvauksessaan tarkka, mutta tämän päivän katsojan tai lukijan näkökulmasta katsoen kuitenkin aika mustavalkoinen. Jos ja kun hieman kääntelee ajatuksiaan, voi ihmissuhteiden asetelmista löytää paljon syvempää kuin vain yksiviivaiset ”hyvikset ja pahikset”.

Minna Canth oli naturalisti, aikansa kasvatti. Nykyisen teatterikäsitteiden mukaan teksti jankkaa, toistaa ja lavertelee. Sitä on ihan syytä karsia rankallakin kädellä. Sama koskee visuaalisia ratkaisuja. Kuka enää uskoo tuparealismiin: kangaspuihin ja kirnuihin? On myös mielenkiintoista ratkaista Anna Liisan vapautuminen ja rikoksen sovitus muulla tavoin kuin yhtäkkisellä uskonnollisella heräämisellä.

Heini Tola
Teatteriohjaaja

” Minna Canthin Anna Liisa on tragedia nuoren naisen kohtalosta yhteisön vaatimusten, moraalisten velvollisuuksien ja omien tunteiden ristipaineessa. Se on näytelmä nuoruudesta, rakkaudesta ja menneisyyden teoista, joita ei saa tekemättömäksi. Se on draama ihmismielen kerrostumista ja mielestä, joka haluaa unohtaa, mutta ei voi, ja joutuu kohtaamaan kaikkein vaikeimman. Canthin näytelmässä nuori tyttö joutuu yhteisön odotusten ja konfliktien sijaiskärsijäksi ja syntipukiksi. Kysymys Anna Liisan kärsimyksestä, häpeästä ja syyllisyydestä laajenee koskemaan koko yhteisöä. Näytelmän lopussa Anna Liisa tunnustaa tekonsa ja kokee helpotuksen tunteita, mutta Canthin draama ei vapauta katsojaa vaan heittää haasteen jaetusta syyllisyydestä ja yhteisvastuusta. Anna Liisa on tragedia modernissa maailmassa, jossa asioihin voidaan vaikuttaa.

Riikka Rossi
Kirjallisuudentutkija